

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคม หมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ ตามตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน 3) เพื่อ ศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ และวิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดศึกษาจาก ประชากรทั้งหมดที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน รวมทั้งสิ้น 283 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ ตอนที่ 3 เป็นคำถาม ปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบ แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ประชาคมหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาประถมศึกษา และเป็นตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การเข้าร่วมประชุมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน การเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก และการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบ ข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมาก การเสนอปัญหาความเดือดร้อนในหมู่บ้าน และการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นในที่ประชุม อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การเข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาในหมู่บ้าน และการเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญปัญหา และการมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดของปัญหาในหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านการร่วมกำหนดโครงการหรือกิจกรรม การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การเข้าร่วมประชุมเพื่อเห็นชอบโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการเพื่อเป็นแผนชุมชนของหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการเพื่อแก้ไข

ปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการและดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดโครงการ/แผนงานของแผนพัฒนาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณของโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของ อบต. ที่เข้ามาดำเนินการในหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก การติดตามข้อมูลข่าวสาร การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาตำบล การสอบถามความก้าวหน้าของโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นจากผู้ปฏิบัติงานใน อบต. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเป็นตัวแทนชุมชนเพื่อเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

2.5 ด้านการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลผลการดำเนินงานตามโครงการที่ทำในหมู่บ้าน มีความพอใจกับผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก การได้รับประโยชน์จากการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด และเคยสงสัยและสอบถามเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ต่อผู้บริหาร อบต. อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณตามแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด และการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักเกณฑ์การประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ตามลำดับ

4. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ควรพิจารณาดำเนินการตามโครงการที่ประชาคมหมู่บ้านเสนอก่อน ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ปีต่อปี ประกาศตามหมู่บ้านหรือจัดส่งให้ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ก่อนที่จะเข้าไปดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น การก่อสร้างถนน เนื่องจากที่ผ่านมาผู้รับจ้างเข้าไปดำเนินการในหมู่บ้านแล้ว ประชาชนไม่ทราบ ควรกำหนดรายละเอียดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ควรพิจารณาจากความเป็นจริง ไม่ควรประมาณการหรือคาดคะเนเอง เพราะอาจทำให้เกิดความผิดพลาดไม่ตรงกับความเป็นจริง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นด้วย ไม่ใช่เฉพาะตัวแทนประชาคมหมู่บ้านเท่านั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้กับตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน ควรจัดสรรให้มีความสมดุล พัฒนาไปพร้อมๆกันทุกหมู่บ้าน และให้เพิ่มงบประมาณมากกว่านี้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การมีส่วนร่วมของประชาคมในด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ อยู่ในระดับมาก และด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือหาสาเหตุของปัญหา กับด้านการเข้าร่วมกำหนดโครงการหรือกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมาก ผลเป็นเช่นนี้เพราะว่าตัวแทนประชาคมหมู่บ้านจะให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน การกำหนด

แนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน ก่อนที่จะเสนอปัญหาความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล บรรจุโครงการต่างๆ ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านจะต้องมีการ ประชุมเพื่อลงมติให้ความเห็นชอบ แต่การมีส่วนร่วมของประชาคมด้านการเข้าร่วม ปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผล ถึงแม้ระดับการมีส่วนร่วมจะอยู่ในระดับ ปานกลาง แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ที่ปรากฏผลเช่นนี้เพราะว่าในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นนั้น การเข้าร่วมปฏิบัติหรือเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนา พัฒนาท้องถิ่น หรือนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ นั้น ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านจะมี ส่วนร่วมในสัดส่วนที่น้อย ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. ส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนราชการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็น เรื่องของโครงสร้างขององค์กรจัดทำและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผล การศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ เอ็มมารีย์ เงินใส (2551 : 71) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (การดำเนินการ) การมี ส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการพยายามประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง กิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า กิจกรรมที่ ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. มากที่สุด คือ การเข้าร่วม ประชุมประชาคมหมู่บ้าน รองลงมา คือ การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ อื่นๆ โดยประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมัครใจมากที่สุด รองลงมาเป็นการ ได้รับการแต่งตั้งและการชักชวนจากผู้อื่น เหตุผลของการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า หากเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาแล้วจะทำให้การ บริหารงานของ อบต. มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาได้ จะเป็นโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้รับ ประโยชน์ เช่น ด้านสาธารณูปการ การศึกษา สาธารณสุข ฯลฯ ตระหนักว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของหน้าที่และการแสดงสิทธิ อีกทั้งทำให้ได้รับทราบและควบคุมการทำงานของ อบต. ด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนากร เรื่องฤทธิ์ (2550 : 63) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การ บริหารส่วนตำบลชากบก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลชากบก อยู่ในระดับปานกลาง

การที่ประชาคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะประชาคมต้องการได้รับการตอบสนองความต้องการซึ่งอาจสอดคล้องกับปัญหาหรืออาจไม่สอดคล้องกับปัญหาก็ได้ แต่ประชาคมต้องการพัฒนาในเรื่องที่ตนสนใจ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยยศ ทะไกรราช (2547 : 62) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะแนวทางการพัฒนาแนวใหม่ที่เปลี่ยนแปลงฐานะของประชาชนให้เป็นผู้กำหนดการพัฒนาของตนเองและถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ วิโรจน์ รอดวงษ์ (2544 : 46) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชุมชน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆเรื่องแล้วแต่กรณี การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจตีกรอบได้แตกต่างกัน เดิมรัฐมักจะมองในแง่ของการร่วมสมทบแรงงาน วัสดุ เงิน ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกันทำงาน หรืออาจมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมกันบำรุงรักษามากกว่าการร่วมสมทบเงินหรือแรงงาน สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ จิราวัลย์ วรวงศ์ (2550 : 25) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่ขั้นต้นแรกในการค้นหาปัญหา ตระหนักถึงปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในการลงทุนในส่วนของสินทรัพย์ แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของกองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง (2543 : 20-22) ที่ว่าประชาคมหมู่บ้านมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) กำหนดปัญหาแนวทางแก้ไขและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและแผนพัฒนาอำเภอ 2) เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงานองค์การบริหารส่วนตำบลและอำเภอ 3) ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่ 4) นำปัญหาในหมู่บ้านไปหาหรือในที่ประชุมประชาคม 5) เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ และ 6) คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้ เนื่องจาก ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านที่เป็นโดยตำแหน่ง โดยเฉพาะตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จะมีส่วนร่วมมากที่สุด เพราะในแต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเพียงคนเดียว เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอน สำหรับตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสมาชิกสภา อบต. ถือเป็นตัวแทนฝ่ายนักการเมืองท้องถิ่นหมู่บ้านละ 2 คน จะมีบทบาทในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่นและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นตัวแทนในองค์การกรจัดทำและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงมีส่วนร่วมในระดับมาก สำหรับตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านและตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชนนั้น มีจำนวนมากกว่าตำแหน่งอื่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการเข้าร่วมปฏิบัติและด้านการติดตามประเมินผล จะมีโอกาสน้อยกว่าตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภา อบต. เนื่องจากองค์กรจัดทำและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น จะกำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ตำแหน่งดังกล่าวเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยกว่าตำแหน่งอื่น โดยเฉพาะด้านการเข้าร่วมปฏิบัติและด้านการติดตามประเมินผล จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภา อบต. จะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิพย์ภาวรัช ฌ เชียงใหม่ (2547 : 80 – 81) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทักษะและแนวคิดของสมาชิกประชาคมภาคประชาชนส่วนใหญ่ได้แสดงทักษะและความคิดต่อบทบาทหน้าที่ของประชาคมในการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลว่าเป็นการดำเนินงานที่สะท้อนถึงความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนตรงตามความจริง ตามที่ชุมชนต้องการ เนื่องจากองค์กรประชาคมเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน ที่พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทักษะและแนวคิดสมาชิกประชาคม

โดยตำแหน่ง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อบทบาทประชาคมในการดำเนินงานร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เห็นด้วยกับการดำเนินงานในรูปแบบของการมีส่วนร่วม ของประชาชนโดยกระบวนการประชาคม เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวเป็นการสะท้อน ถึงความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรงตามความต้องการ ของชุมชนดีกว่ารูปแบบเดิม ซึ่งปกครองในรูปแบบของภาคราชการ เพราะประชาชนใน ชุมชนต้องรับทราบถึงปัญหาในระดับรากหญ้าได้ดีกว่าส่วนราชการ อย่างไรก็ตาม ส่วน ราชการต่างก็มีดีเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทภายในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ไป และสอดคล้องกับแนวคิดของอังคณา วงษ์นอก (2547 : 26) ที่ได้สรุป การมีส่วนร่วม ของประชาชนว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยอ้อม คือ การมีส่วนร่วมผ่านตัวแทน ของประชาชน นั่นก็คือ สมาชิกสภา อบต. ที่ทำหน้าที่บริหารงานในกิจกรรมแทนตน

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ได้เสนอแนะให้ องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ พิจารณาดำเนินการตามโครงการที่ประชาคมหมู่บ้านเสนอ ก่อนเป็นอันดับแรก เพราะว่าการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินงานตามโครงการที่เป็นข้อเสนอของประชาคมหมู่บ้าน โดยเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ปิศประกาศตามหมู่บ้านหรือจัดส่งให้ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เพราะว่าการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศเปิดเผยผลการ ดำเนินงานในแต่ละรอบปีให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง สามารถตรวจสอบผลการ ดำเนินงานได้ และเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ก่อนที่องค์การ บริหารส่วนตำบลบรบือ จะเข้าไปดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยเฉพาะโครงการ ก่อสร้างต่างๆ เนื่องจากที่ผ่านมาผู้รับจ้างเข้าไปดำเนินการในหมู่บ้านแล้วประชาชนไม่ทราบ ทำให้เกิดข้อพิพาท เพราะว่าการดำเนินงานตามโครงการต่างๆตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างต่างๆ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ เกี่ยวกับผลการศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอในการนำผลการศึกษาไปใช้

องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีนโยบายให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่เฉพาะตัวแทนประชาคมเท่านั้น และ ควรเปิดโอกาสให้กับตัวแทนประชาคมหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนในองค์กรจัดทำและติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มากกว่านี้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของประชาคมในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้นำข้อมูลในด้านต่างๆ เสนอองค์การบริหารส่วน ตำบล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไปส่งเสริมสนับสนุน และ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และส่งเสริมให้ประชาคมในกิจกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มากยิ่งขึ้น